PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

PAMUKKALE UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

Sayı/*Number* 9 Nisan /*April* 2011 ISSN 1308 - 2922

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına
Doç. Dr. Bilal SÖĞÜT

Editörler
Prof. Dr. Ceyhun Vedat UYGUR
Doç. Dr. Nurten SARICA
Yrd. Doç. Dr. Fikri GÜL

Hakemli bilimsel bir dergi olan PAUSBED yılda üç kez yayımlanmaktadır.
Dergide yayımlanan çalışmalardan, kaynak gösterilmek şartıyla alıntı yapılabilir.
Çalışmaların tüm sorumluluğu yazarına/yazarlarına aittir.

Grafik ve Dizgi
Gülderen ALTINTAŞ

Baskı
Gültürk Ofset
0258 263 80 53

Yazışma Adresi
Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rektörlük Binası Kat: 2
Kınıklı Yerleşkesi 20070 Kınıklı – DENİZLİ / TÜRKİYE
Tel. + 90 (258) 296 22 10 Fax. +90 (258) 296 23 47
e-posta: **pausbed@pau.edu.tr**

Yayın Kurulu

Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM
Doç. Dr. Aydın SARI
Doç. Dr. M. Yaşar ERTAŞ
Doç. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Coşkun DAŞBACAK
Yrd. Doç. Dr. Saim CİRTİL
Yrd. Doç. Dr. Recep Şahin ARSLAN
Yrd. Doç. Dr. Türkan ERDOĞAN

Hakem Kurulu

Prof. Dr. Ayşe İRMİŞ	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Ertuğrul İŞLER	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Durdu KARSLI	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Sabahat BAYRAK KÖK	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Sevinç GÜÇLÜ	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe ODMAN BOZTOSUN	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Kutret GEZER	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Metin TOPÇUOĞLU	Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Musa DİKMENLİ	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Nurten SARICA	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan BAŞTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Rıfat GÜNDAY	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Şahin KESİCİ	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Azer Banu KEMALOĞLU	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatma KALPAKLI	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Leyla İÇERLİ	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kamil İŞERİ	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurcan ÇIRAKLAR	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serkan GÜZEL	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Şeyda İNCEOĞLU	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Türkan ERDOĞAN	Pamukkale Üniversitesi

Dergimizin bu sayısına gönderilen makaleleri değerlendiren hakem kuruluna teşekkürlerimizi sunarız.

Sekreterya
Recep DURMUŞ
Azize ŞIRALI EKMEKÇİ

İÇİNDEKİLER/*CONTENTS*

Murat ŞAHİN.....**1**
ABD Rekabet Hukuku Politikasında Reform Çalışmaları
The Reform Actions in the USA Competition Law Policies

Zübeyir BAĞCI - Yeliz MOHAN BURSALI **9**
Yöneticilerin Güç Kaynaklarının Çalışanların Örgüte Bağlılıkları Üzerine Etkisi: Çalışanların Algılamalarına Bağımlı Analitik Bir İnceleme
Effects of Power Bases Used by Managers on of Employees: An Analytical Study of Employees Dependent Perceptions

Yeliz MOHAN BURSALI - Zübeyir BAĞCI **23**
Çalışanların Örgütsel Politika Algıları İle Politik Davranışları Arasındaki Karşılıklı İlişkiler
The Reciprocal Relationships Between Employees' Perceptions of Organizational Politics and Their Political Behaviors

Ayça Ülker Erkan **43**
Dressing Oscar Wilde's Dandies: Fashion or Homo-Erotic Desire
Oscar Wilde'in Züppelerini Giydirmek: Moda veya Homo Erotik Arzu

Gökhan DİLBAŞ **51**
Macar Sembolistleri
Hungarian Symbolists

Mehmet MEDER - Zuhal ÇİÇEK **69**
Özel Hayatın Kamusal Alanda Tartışılması: Kadın Programları Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme
Discussion of Private Life in Public Space: A Sociological Review on Women's Programs

Mehmet Ali ÇELİKEL - Baysar TANIYAN **81**
Mimicry and Imitation: Hybrid Identities in Rushdie and Kureishi
Öykünme ve Taklit: Rushdie ve Kureishi'de Melez Kimlikler

Ali Rıza ERDEM.....**89**
Eğitim Fakültelerinde Uygulanan Öğretmen Yetiştirme Programlarının Felsefesi
Philosophy of Teaching Training Programmes in Education Faculties

Hanife Nalân GENÇ - Kadir YALINKILIÇ.....**99**
'Fadiş' ve 'Küçük Prens' Adlı Eserlerin Tasarım ve İçerik Özelliklerinin Eserlerin Eğitsel Yönüne Etkileri
Effects of the Properties of Design and Content of the Works Named 'Fadiş' and 'Küçük Prens' on the Educational Manner of These Works

Kadir BİLEN - Sacit KÖSE - Muhammet UŞAK **115**
Tahmin Et-Gözle-Açıkla (Tga) Stratejisine Dayalı Laboratuar Uygulamalarının Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Osmoz ve Difüzyon Konusunu Anlamalarına Etkisi
The Effect of Laboratory Activities Based on Predict- Observe- Explain (Poe) Strategy on Pre-Sevice Science Teachers' Understanding of Osmosis and Diffusion Subject

Püren AKÇAY **129**
Onarıcı Adalet Modeli Çerçevesinde Uzlaştırma ve Çocuk Mahkemelerinde Uygulanması
Victom-Offender Mediation in Accordance with the Provision of Justice Model and Implication on Juvenile Courts

Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Sayı 9, 2011, Sayfa 99-114

'FADİŞ' VE 'KÜÇÜK PRENS' ADLI ESERLERİN TASARIM VE İÇERİK ÖZELLİKLERİNİN ESERLERİN EĞİTSEL YÖNÜNE ETKİLERİ*

Hanife Nalân GENÇ - Kadir YALINKILIÇ*****

Özet

Bu çalışmada Türk ve Fransız çocuk yazınından seçilen Fadiş ve Küçük Prens adlı romanlar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Seçilmiş olan bu iki örnek çocuk kitabının tasarım ve içerik özelliklerinin kitapların eğitsel yönüne etkileri araştırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla Fransız ve Türk yazınından klasikleşmiş bu kitaplar biçimsel (dışsal) ve içerik özellikleri açısından ele alınmıştır. Örnek kitaplar tasarım özellikleri yönünden boyut, kâğıt, kapak-cilt, sayfa düzeni, harfler ve resimleri yönünden; içerik özellikleri yönünden ise konuları, izlekleri, karakterleri, dil ve anlatım özellikleri, iletileri bağlamında değerlendirilmiştir. Bu iki temel bileşenin kitabın özellikle eğitsel yönüne olan katkıları ve etkileri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Fadiş, Küçük Prens, Tasarım, İçerik, Eğitsel Yön*

EFFECTS OF THE PROPERTIES OF DESIGN AND CONTENT OF THE WORKS NAMED 'FADİŞ' AND 'KÜÇÜK PRENS' ON THE EDUCATIONAL MANNER OF THESE WORKS

Abstract

In this study, the novels named Fadiş and Küçük Prens which were chosen from the Turkish and French child literatures were studied in a comparative manner. It attempted to investigate the effects of the design and content properties of both books on the educational manner of the works. For this aim, these books, which were in the classics of French and Turkish literatures, were examined from the viewpoint of formal (external) and content properties. These sample books were evaluated in terms of the design properties such as size, quality of paper, cover-binding, the layout page, letters and pictures and in terms of content properties such as plot, theme, character, language and rhetoric, and message. The study specifically dwelled on the contribution of these two dimensions on the educational manner of books.

Anahtar Kelimeler: *Fadiş, Küçük Prens, Design, Content, Educational Manner*

1. GİRİŞ

Çocuk yazını Avrupa'da sanayileşme ve aydınlanma dönemini takiben gelişirken; Türkiye'de 19.yüzyılın ikinci yarısında 1860'lı yıllarda oluşmaya başlamıştır. 20.yüzyılın ilk yarısına gelindiğinde çocuk yazınında verilmiş yapıtlarda kitapların kız ve erkek çocuklar için ayrı ayrı yazıldığı dikkat çekmektedir. Bunun temel nedeni kitapların cinsiyete göre uygun görülen rolleri benimsetmeyi amaçlamalarından kaynaklanmaktadır. Aynı yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde, çocuk ve gençlik yazınının ideolojik, dinsel veya öğretici kitapları sorgulanmıştır.

Türkiye'de çocuk yazını, Batı yazınının gelişimine koşut olarak gelişim göstermiştir. Tanzimat Dönemi (1839) Türk çocuk yazınının başlangıcı sayılabilir. Zira bu dönemden önceki türler masal, bilmece, Nasreddin Hoca fıkraları, tekerleme, atasözleri, Karagöz veya meddah gibi ağırlıkla sözlü edebiyat ürünleridir. Tanzimat döneminde belirmiş yapıtların

* Bu çalışma 1-3 Temmuz 2010 tarihlerinde Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından düzenlenen III.Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda (3rd. International Turkish Education and Teaching Conference) sunulan bildirinin yeniden düzenlenip, gözden geçirilmiş ve değiştirilmiş biçimidir.
** Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Bölümü, SAMSUN
e-posta: ngenc@omu.edu.tr
*** Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, SAMSUN
e-posta: samkadir@gmail.com

Fransızca'dan Şinasi, Recaizade Mahmut Ekrem ve Ahmet Mithat tarafından Türkçe'ye çevrilen kimi kısa şiir ve hayvan hikâyelerinden oluştuğunu görüyoruz. Yaklaşık bir yüzyıl kadar çocuk kitaplarının sayısında fazla bir artış görülmez ki bunların da çoğu çeviridir.

Türkiye'de çocuk yazını şu evrelerden geçerek gelişimini sürdürmüştür. Türkiye'de ancak 1950'den sonra toplumsal içerikli eserlerin belirmesiyle yeni bir döneme girilmiştir. Bu dönemin önemli isimleri arasında Eflatun Cem Güney, Vala Nurettin, Cahit Uçuk, Nihal Karamanagralı, Orhan Veli Kanık, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Aziz Nesin, Mümtaz Zeki Taşkın sayılabilir. 60'lı yıllara kadar modernleşme çocuk yazınını etkilerken, 60'lı yıllarda didaktik yönelim anlayışı ağır basmaya başlamıştır. 1960'lı yıllarda çocuk kitapları alanına önem verilmiş ve öykü, roman, şiir gibi yazınsal türler yazılmışsa da pek azı başarılı olmuştur. Bu dönemde Rıfat Ilgaz, 1966'lı yıllarda ise Talip Apaydın ve Gülten Dayıoğlu dikkat çeken isimler arasında yer almışlardır. 1970'lerden sonra ilk resimli kitap örneklerinin verildiği "Ayşegül ve Ayşecik" dizisi hariç çocuk yazını, 70'li yıllarda ideolojik öğretici yaklaşım, 80 sonrasında da yasaklamalar nedeniyle gereğince gelişim sağlayamamıştır. Bu yıllardaki yasaklamalar okuru da yazarları da olumsuz yönde etkilemiş ve klasiklere dönüş yapılmıştır. Ancak 90'lı yıllara gelindiğinde çocuk yazınında reform niteliğinde bir değişim ve gelişimden söz edilebilir olmuştur. Bu dönemde yayınlar nicelik ve nitelik açısından çoğalmış ve çocukla iletişim kurarak onun dil gelişimine destek sağlayacak kitaplar ağırlık kazanmıştır. Çocukta dil bilinci oluşturmaya ve estetik duyarlılığı geliştirmeye yönelik örnekler belirmeye başlamıştır. Söz ettiğimiz tüm bu nitelikler çocuğun dil, estetik ve eleştirel bakış açısını geliştirirken yaşamla iletişim kurmasını kolaylaştırmaktadır (Sever, 2007a).

Avrupa'da çocuk yazınının gelişimi 17. ve 18. yüzyıllara kadar dayanır. Hatta çocuklar için hazırlanmış, kitap ve dergilerin ilk örneklerinin ortaya çıkmasının ve "çocuk ve gençlik edebiyatının tarihinin Avrupa'da 13. yüzyıla kadar uzandığı" (Gültekin, 2006: 28) belirtilmektedir.

Fransa'da çocuk kitapları ilk örneğini 1697 yılında Charles Pearault halk ağzında dolaşan masalları toplayıp, kısaltarak çocuklar için yayımlamasıyla verir. 18. yüzyılda Fransa'da Jean-Jacques Rousseau'nun Emile (1762) adlı yapıtı, ilk kez çocuk eğitiminde öğreticiliğin gereği ve önemi üzerinde durması ile önemli bir adımdır. İzleyen yüzyılda bu eğilim etkisini sürdürürken, çocuk yazınına duygusal bir boyut kazandırıldığını görüyoruz. Bu dönemin önemli yazarları Jules Verne, George Sand, Alphonse Daudet ve Alexandre Dumas gibi isimlerdir. 20. yüzyıl Fransız çocuk yazınında parlak bir dönem olmuştur. André Maurois ile Antoine de Saint-Exupery ve onun da özellikle Küçük Prens'i (Le Petit Prince, 1943) bu döneme damgasını vuran ve en çok sevilen çocuk kitapları arasında yer almıştır. 20. yüzyılda özellikle Herge'nin 1929'da çıkmaya başlayan Tenten'i ile Goscinny'nin Asteriks'i (1959) ve Red Kit gibi diziler çocuklarca çok sevilen ve izlenen çizgi romanlar olmuşlardır.

2. ÇOCUK YAZINI VE NİTELİĞİ

Ülkemizde, farklı sosyo-ekonomik, eğitim ve ekinsel düzeye sahip kesimlerde gerçekleştirilen birçok çalışma ve araştırma okuma kültürünün oluşturulması ve sürdürülmesinde pek çok sorunun olduğunu göstermektedir. Kuşkusuz bu sonucu doğuran pek çok neden vardır. Ancak, bütün bu nedenler içerisinde okuma alışkanlığının erken yaşlarda edinilmesi gereken bir beceri olduğu somutlandığında, çocuk yazınının önemi daha da belirginleşecektir.

Çocuk yazınının bilinen en temel işlevi, çocuğun düşsel dünyasında yaşama ve evrene dair gerçeklikleri içselleştirmesini sağlamaktır. Yapıtlarda kullanılan dilsel yapı ve görsel tasarımın çocukların dünyayı anlama ve algılama biçimlerine uygunluğu yadsınamaz. Bu anlamda, çocuk kitaplarının, bir bütün olarak, çocuğun kitapla etkileşim kurabileceği, onun duygu ve düşünce dünyasında istenilen etkileri uyandırabileceği bir nitelik taşımasına özen gösterilmelidir. Çocuğun okuması için sunulan kitapların hazırlanması ve seçiminden yazarlar kadar, eğitmenler ve ebeveynler de sorumludur.

Çocuk yazını özellikle 2 ile 14 yaş arası çocukların imge dünyalarını geliştirecek duygu ve düşüncelerine yönelik olarak hazırlanmış sözlü ve/veya yazılı tüm eserleri içine alır.

Çocuk yazını çocuğun bilişsel, duyuşsal ve algısal gelişimini destekleyen ve onu geliştiren pek çok asaldan oluşur. Çocuk yazınının öngörülen amaçları öncelikle çocukların düşsel dünyalarını zenginleştirerek güven, sevgi, sevme, sevilme duyguları oluşturması, dil ve sosyal gelişimlerini destekleyerek iç ve dış dünyalarına katkıda bulunmasıdır.

Çocuk kitaplarının temel ve en önemli yanı çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyecek niteliklere sahip olarak oluşturulmuş olmalarıdır. Çocuğa ilk yazınsal ve estetik değerleri kazandırması ve kitap sevgisini aşılaması yönünden kitaplar kendini ve başkalarını anlamak için çocuk evreninin dış dünyaya açılan kapılarıdır. Kitabın eleştirel düşünme, yaratıcı güçleri harekete geçirme onun eğlendirici yönünün altına gizlenmiş nitelikleridir.

Çocuk yazını ürünlerinin söz ettiğimiz genel niteliklerinden ayrı olarak biçim ve içerik bakımından da değerlendirilmesi gerekmektedir.

2. 1. Çocuk Yazınının Biçim Bakımından Nitelikleri

Çocuk yazını söz konusu olduğunda öncelikli dikkat edilmesi gereken nokta bu kitapların seslendiği kitlenin gereksinimlerine uygunluğudur. Çocuğun yaşı, ekin düzeyi, beklentileri, gereksinimlerine göre düzenlenmiş bu kitaplar dikdörtgen, kare veya minyatür boyutlarında olabilir. İçindeki resimleri (kimi kez de fotoğraf) renkli veya siyah beyaz olabilir. Bunların yanında kitabın taşınabilecek boy ve ölçütte olması içlerindeki resimler ve bu resimlerin sayfalarda yer alış biçimi, boyanma teknikleri, bütünüyle çocuğun algı dünyasına uygun olmalıdır. Çünkü algılama her yaş grubunda farklı bir biçimde gelişmekte ve değişmektedir.

Bebeklik döneminden çocukluğa geçişteki kitaplar tanıma ve algılamaya dayalıdırlar. Bu tür kitaplar bebeğin ilk kitabı niteliğinde olduklarından canlandırma, resimleme ve dinleme yoluyla özellikle söz dağarcığını geliştirmeye yönelik olmalıdırlar. Bu aşamayı izleyen özel nitelikli kitaplar dört yaşına kadar olan çocuklar için geliştirilmiş kitaplardır. Bu etkinlik kitaplarının öncelikli amaçları çocukların duyu organlarını kullanabilmesini sağlamaktır. Bir başka tür kitap da tekerleme ve yuva şarkısı kitaplarıdır. İsminin de imlediği gibi temel hedefleri çocukların dinleme becerilerini geliştirmektir. Yine resimli ninni kitapları da öncelikle çocuklarla duygusal yakınlık kurarak dil becerilerini ve algılama gücünü geliştirirler. Alfabenin tanıtıldığı ABC kitapları çocuğa alfabe bilgisini kazandıran kitaplardır. Bir başka kitap türü de sayı kitaplarıdır ki bu kitaplar sayı bilgisi gelişimini amaçlar. Çocukların gelişim süreçlerine göre değişen kitaplar kavram kitapları bir eşya, varlık ya da durumun tanımlanmasına, sınıflandırılmasına dayanır. İçinde yalnızca resimlerin bulunduğu resimli kitaplar okuma becerisinin gelişimine katkı sağlayan kitaplardır. 3-5 yaş arası çocuklara yönelik düzenlenmiş okul öncesi kitaplar, canlı resimler içerir ve fiziksel becerilerinin farkındalığını geliştirir. Öğrenmenin ilk yolu olan okumanın geliştirildiği okumaya başlangıç kitapları çocukların okuduklarını ve öğrendiklerini pekiştirmelerine yardımcı olan kitaplardır.

2. 2. Çocuk Kitaplarının İçerik Bakımından Nitelikleri

Çocuk kitaplarının biçim ya da içyapı özellikleri bakımından değerlendirilmesinde akılda tutulması gereken ilk ve en önemli nokta kitabın izleğidir. Çünkü her yazınsal yapıtın seslendiği bir kitle ve o kitleye iletmek istediği bir ileti vardır. Temel duygu ve düşünce olan ileti, aslında bir anlamda yapıtın temel taşı veya var oluş nedenidir. Çocuk kitapları kimi değer ve yargılarını çocuğun dünyasına yerleştirebilmek için vazgeçilmezdir. Bu çocuğun dünya görüşünün zenginleştirilmesi bakımından da oldukça önemlidir.

Çocuk kitaplarının olmazsa olmaz bir başka bileşeni de gerçeğe uygunluklarıdır. Bu yüzden günlük yaşamla ilintili ve onunla doğrudan bağlantılı konular içermelidirler.

Kitap çocuğun imgesel evrende gerçekliği olduğundan çocuk her zaman bir şekilde okuduğu kitaplardaki kahramanlarla özdeşlik kurar (Sever, 2007b). Bu yüzden yazar kahramanlarını seçerken bu durumu her zaman göz önünde bulundurmalıdır. Bu açıdan kitabın konusu ve kahramanları iletinin belli bir düzen içinde aktarılmasına yardımcı olacak biçimde düzenlenmelidir. Bu düzenlemede özellikle dikkate alınması gereken bir başka

nokta da kitapların anlatımlarıdır. Anlatım sade, akıcı, duru ve açık olmalıdır.

3. FADİŞ VE KÜÇÜK PRENS'İN TASARIM ÖZELLİKLERİ

Çalışmamızda yer alan kitapları tasarım özellikleri yönünden incelediğimiz bu bölümde önce Fadiş (1) ardından da Küçük Prens (2) adlı kitaplar değerlendirilecektir.

3. 1. Boyutlar ve Kapak

Fadiş'in uzunluğu 19,5 cm, genişliği 13,5 cm'dir. Yazıların puntosu 16 olarak saptanmıştır. Bu haliyle kitap ölçüleri ve yazı karakterleri ve puntoları okunabilirlik yönünden uygun düzeydedir.

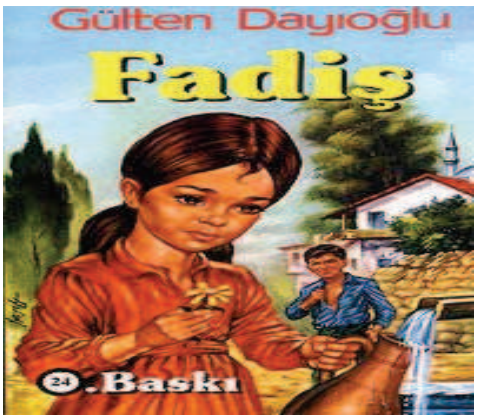
Diğer kitabımız Küçük Prens adlı kitabın boyutları şu şekildedir. Kitabın uzunluğu 19,5 cm, genişliği ise 13,5 cm'dir.

Çocuk kitaplarının biçimsel özelliklerinde değindiğimiz gibi kitap boyutu taşınabilirlik açısından kullanılır olmalıdır ki Küçük Prens de Fadiş de bu ölçütlere uygundur.

3. 2. Kâğıt

Fadiş'te saman kâğıt kullanılmıştır. Küçük Prens'te beyaz, kaliteli ve kolay yıpranmayan türden kâğıt kullanılmıştır. Bu durum kitabın uzun süre korunabilmesini kolaylaştırmaktadır.

3. 3. Kapak-Cilt

Fadiş'in kapağında Fadiş ve ona küçümser bir gözle bakan bir erkek çocuk, camisi, çeşmesi, evleri ve doğasıyla bir köy görüntüsü vardır. Fadiş bir elinde çiçek diğer elinde testi ile çeşmeden su alırken görülür. Üstünde kırmızı entari, saçı toplanmış, hüzünlü bakışlarıyla solmak üzere olan çiçeğine bakar. Kapakta ona bakan Hasan'dır. Yemyeşil ağaçlar, sarı toprak ve taş duvar, köy mimarisi, meydanda bulunan çeşme ve cami köy yaşantısını sergileyen göstergeler olarak kapakta yer almaktadır. Kitap kapağı, renkli, resimli ve içeriği özetleyen özellikleri içinde barındırmasından dolayı çocuğun kitaba olan ilgisini uyandıracak niteliktedir.

Antoine de Saint-Exupery'nin 1943'te yayımlanan son yapıtı Küçük Prens'in kapağına baktığımızda sağlam, esnek kartondan yapılmış olduğunu görüyoruz. Kitabın kapağı içerik ile birebir uyumludur. Kapakta yazarın çizimiyle Küçük Prens'i ve onun küçük gezegenini görmekteyiz. Kapağa ilk bakışta kitaptaki derin anlamı ve çağrışımları yansıtacak bir tasarım göremekteyiz. Bu durum kitap hakkında hiçbir bilgi sahibi olmayan okur için olumsuz bir durumdur.

Kitap tutkallama yöntemi ile basılmıştır. Yöntem uygulanırken herhangi bir eksik göze çarpmamaktadır. Kitap gayet sağlam ve uzun ömürlü kullanılabilmektedir.

3. 4. Sayfa Düzeni

Fadiş'te sayfa düzeni sayfa içinde bulunan tüm öğeler arasındaki uyumla bütünleşmektedir. Sağ ve sol boşluklar, satır aralarındaki boşluklar çocuğun düzeyine uygun aralıktadır. Kitabın sayfa düzenini gölgeleyecek tek eksik ise kitapta hiç resim olmayışıdır.

Küçük Prens'te sayfa düzenini incelediğimizde üst ve alttan 2'şer cm, yanlardan 1,5 cm. boşluk bırakılmış olduğunu görüyoruz. Kitapta satır aralarındaki boşluk aralığı okumayı kolaylaştıracak biçimdedir. Harfler 12 puntodur. Bu durum okumada kolaylık sağlamaktadır.

3. 5. Resimler

Fadiş resim bakımından yoksundur. Kapak dışında hiçbir yerde resimleme yoluna gidilmemiştir. Bu durum ilk bakışta bir eksiklik olarak nitelendirilirse de kitabın

seslendiği hedef kitle düşünüldüğünde olağan karşılanabilir. Kitaptaki anlatım ve olayların açıklığı çocuğun olanları kavraması için resimlemeye gerek duyulmamasını da sağlamıştır diyebiliriz.

Küçük Prens'te 46 adet resim vardır. Resimler yazarın kendi çalışmalarından oluşmaktadır. Kitapta resimler sulu boya ve kara kalem çalışmaları şeklinde yer almaktadır. Yazarın resimleri kendi yapmış olması üzerinde durulması gereken önemli bir özgünlüktür. Kitabın içeriğini en iyi bilen, onu en iyi şekilde içselleştirmiş olan yazar resimlerini de kendisi yapmıştır. Kitaptaki resimler kapak resmi dâhil konuyla birebir uyumludur. Buna ikili anlatım da diyebiliriz. Birincisinde yazar, okura yazılarıyla bir ses ve yönlendirme sunar. Bu şekilde okur belli bir yola iletilir. Belli bir dünyanın içine girer. İkinci anlatım yolu resimli anlatımdır. Yani sessiz anlatım. Bazı sayfalarda yalnızca görüntü verilerek anlatılan güçlendirilmiş ve somutlaştırılmıştır. Zaman zaman resimler anlatımın da önüne geçerek konuyu sürüklemiştir. Kitapta yer alan resimlerden bazı örnekler:

Yukarıda görülen resimde fil yutmuş kapalı ve açık boğa yılanını görmekteyiz. Küçük Prens dünyayı sorgulayan bir insanın bu resimlerin ne ifade ettiğini anlayabileceği, ancak yetişkinlerin bu kadar derin düşünemeyeceklerini söyler. Haklı da çıkar. Çünkü bu resmi gören her yetişkin bunun bir şapka olduğunu söyler. Oysa anlatıcı fil yutmuş bir boğa yılanı çizmiştir. Çünkü "yalnız kalp gözüyle görülür. Asıl olanı, gözler göremez."(Küçük Prens, s.70).

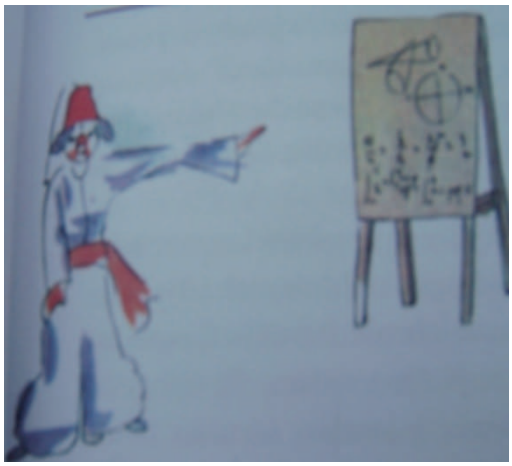
Küçük Prensin bir resmi

Yapılan koyun resimlerini beğenmeyen Küçük Prens'e sinirlenen anlatıcı, bir sandık resmi çizer ve "istediğin koyun bu sandığın içinde" der. Küçük Prens bu duruma çok sevinir ve "tam istediğim gibi" der.

Kitaptaki en çok dikkat çeken resimlerden ikisi de Türk astronomi uzmanının resimleridir. B612 astreoidini bulan bilim adamı fesli ve doğulu kıyafetlerle kongreye katılır ve kıyafetleri yüzünden ciddiye alınmaz. Ancak birkaç yıl sonra modern kıyafetlerle katıldığında buluşu kabul görür. (3)

Küçük Prens gezegenindeki zararlı otlar olan boababları temizlerken çizilmiş bir resim. Boabablar temsili olarak kötülüğün, zararlı insanların, sömürünün simgesidir. "Denebilir ki "baobalar", kişinin, kendiyle ve/veya bir başkasıyla ilişkisinde tutum ve eylemlerinin imkânını değer koruyacak tarzda oluşturabilmesini engelleyebilecek ve bir alışkanlık halinde kişinin gezegenini kuşatabilecek olan -iç ve/veya dışa ait- her şeydir" (Yetişken, 2006: 319). Küçük Prens boababları temizlemediğinden bütün gezegen boabablarla dolar. Önlemi erkenden almak gerekir.

Sevgi emek ister. Küçük Prens'in gezegenindeki çiçeğe karşı gösterdiği emeği anlatan resimler. Çiçeğini sulayan, onu rüzgârdan korumak için önüne paravan koyan Küçük Prens, sevginin emek olduğunu anlar.

Her şeye hükmettiğini iddia eden kralın resmi. Dikkati çeken durum ise kralın üzerindeki pelerinin tüm gezegeni örtmesidir. Bu şekilde her yer ve herkes koruması altındaymış izlenimi verilir.

Küçük Prens Dünya gezegeninde ıssız bir çöle inmiştir. Orada sadece yılan, çiçek ve tilki ile konuşabilir. İletişim sıkıntısı çekerek, konuşacak kimseyi bulamaz.

Küçük Prens'in Dünya gezegenindeki yalnızlığını simgeleyen resim.

4. FADİŞ VE KÜÇÜK PRENS'İN İÇERİK ÖZELLİKLERİ

Yirminci yüzyıl, 1914-1918 Dünya Savaşı romancılarına tanıklık etmesiyle ayrıcalıklıdır. Birinci Dünya Savaşı'yla başlayan ve yüzyılın neredeyse ilk yarısına kadar devam eden bu döneme ait usta kalemler içinde Henri Barbusse, Roland Dorgèles, André Maurios, Georges Duhamel hatta Marcel Proust, Roger Martin, François Mauriac ve André Gide'in içinde yer aldığı romancılar sayılabilir. Kendine özgülükleriyle dikkat çeken bu romancılar psikolojik veya tinsel betimlemelerle toplum ve insanı ele almışlardır. Bu izlekler yanında kır yaşamının güzellikleri ya da kadın ağırlıkla yapıtlarda yer almıştır.

Sosyal, ekonomik ve bilimsel ilerlemelerin iç içe ancak tam olarak özümsenerek yaşanmadığı bu dönemde ümitsizlik ve kötümserlik havası tüm romancılarda ağırlığını tümüyle

duyumsattırır. Çelişik, bireye ve duygularına yabancı aynı zamanda da acınası böylesi bir dünyada bireyin bir şeyi başaracak ne gücü ne de güveneceği bir şeyi kalmıştır. İşte böyle bir atmosferdeki insanlık durumunu konu alan romancıların başında kurmaca ve gerçeği kendi özgün biçemiyle bütünleştiren ve bunu heyecan uyandırıcı öğelerle zenginleştiren Saint-Exupéry, André Malraux ve Henry de Montherlant, Jules Roy, Roger Vailland, Robert Merle yer alır. Bu yazarlar hem savaş yıllarını ve onun yıkıcı etkisini yaşamışlar, hem de yapıtlarında bunları konu etmişlerdir. Saint-Exupéry'nin 1925 yılında monoton iş yaşamı yazın dünyasından André Gide, Malraux, Henri Michaux, Drieu la Rochelle gibi pek çok ünlü yazarı tanımasıyla değişir.

Asıl mesleği pilotluk olan Saint-Exupéry için gökler gerek büyüleyiciliği gerekse tehlikeleriyle tıpkı yaşam gibi ona hem coşku hem de endişe verir. "Saint-Exupéry düşünce ve duygularını her zaman hareket halindeyken değil, bazen hareketsiz bir insan veya obje üzerinde de, en yakın olan durum ve şartlardan başlamak suretiyle gittikçe genişleyen, insanlığa açılan bir pencere biçiminde, seçtiği kelime ve imajların ustalığına dayanarak dile getirir" (Göker, 1972: 104). Eserlerinde betimlemeleriyle yaşadığı tüm gerçekleri canlı kılan Exupéry onları ele alınmamış özgün konularla bezenmiş olarak aktarır. Annesine göre Saint-Exupéry "etrafındakilerle, kendi iç dengesi, alıp verme, manevî zenginlik kazanma susuzluğu için zarurî olan ilişkiler kurmuştur" (Saint-Exupéry, 1963: 53).

Savaş yıkıcılığına yarım kalmış bir yaşam ve tamamlanmadan bitirilmiş yazınsal bir kariyeri eklemiştir. Yaşadığı tehlikelerle dolu yaşamı sanatının bir göstergesi olmuştur. Bir anlamda onu "Aksiyon edebiyatı" temsilcisi olarak kabul edenler de vardır (Göker, 1972: 8).

4. 1. Konu

Gülten Dayıoğlu'nun romanında konu kitaba ismini veren Fadiş'tir. Olayların bir çocuğun etrafında, onun bakış açısıyla aktarılması okur için cezbedici olabilir. Bu da çocuğu kitaba yönelten bir etken olarak kabul edilebilir. Fadiş'in hayatı çocuklar için bir örnek oluşturabileceğinden 'çocuğa görelik' ilkesi göz önünde tutulmuştur denilebilir. Kitabı okuyan çocuklar bu hayatı görerek kendi hayatlarıyla karşılaştırıp, değerlendirme yapabilirler.

Küçük Prens otobiyografik bir görünüm taşır. Evrensel sorunlara kendi yaşam penceresinden bakar. Konu Küçük Prens ve onun evrene bakışıdır. Yazın bir bütün olarak ele alındığında her şey konuyu oluşturabilir. Ancak söz konusu olan çocuk yazını ise konu seçilirken 'çocuğa görelik' kavramına uygun konular seçilmeli ve işlenmelidir. Kitabımızın konusu çocuk açısından bakıldığında, çocuğun evrene bakışı ve kendine bir yer edinme çabası olarak açıklanabilir. Yetişken, Küçük Prens'te birkaç tip yaşam biçiminin varlığından söz etmektedir (2006, 314). Bu yaşam biçimlerinden biri "insanın değerinin bilinciyle yaşama" olarak adlandırılacak bir yaşam biçimi diğerleri ise "büyüklerin" sergilediği ve "ezbere yaşama" olarak adlandırılabilecek yaşama tarzlarıdır. Yazar konuyu özgün bir şekilde ele alarak yeni bir içerik oluşturmuş ve bu da okuyucuda düş kurma, heyecan yaratma gibi duygular uyandırmıştır.

4. 2. İzlek

Bireyin çocukluk yıllarında aldığı uyaranlar bütün yaşamı boyunca kalıcı olabilir. Fadiş'in dünyasında tek olumlu uyaran annesinin sevgisi ve ilgisidir. Yüreğine ekilen sevgi ve güven duygusu ona ayakta duracak gücü sağlamıştır. Romanda acı, direnç ve umut içiçe geçmiştir. Belli bir dünya görüşünü dayatmadan, bir ders verme çabasına girmeden hayatın gerçekliklerini sergilemektedir. Kitabın sonunda Gülten Dayıoğlu yaşamı yeniden yaratmaya yönelerek umut dolu mutlu bir sonu sağlasa da okuyucuda bir burukluk kalmaktadır.

Küçük Prens'te izlek insanı, hayvanı, doğadaki tüm canlıları sevmek, çocukların gözünden yetişkinlerin hayatını değerlendirmek, emek vermeyi ve verilen emek ölçüsünde sevmeyi bilmek hatta sevmeyi sevmek öne çıkarılan anlamlardır. "İnsanların bir şeyi öğrenmeye ayıracak vakti yok artık. Her şeyi satıcılardan hazır alıyorlar. Arkadaş satan satıcı olmadığından, insanların arkadaşları da olmuyor" (Küçük Prens, s. 67). Bu alıntı kapitalizmin kölesi olmuş insanların dünyada yaşadıkları yalnızlığı en güzel şekilde anlatır. Artık her şeyi satın alan, maddiyatı hayatlarının merkezine oturtmuş insanların insani değerler açısından nasıl yalnızlık çektiklerinin en güzel anlatımı belki de budur.

4. 3. İleti

Fadiş'te ileti Fadiş'in hayatı ve duyguları ışığında verilmek istenmiştir. Çocuk, Fadiş'i anlayarak kendi yolunu çizmek isteyecektir. Kitap insana ve yaşama oldukça duyarlılık kazandıran bir ölçüte sahiptir. İletisi de bu doğrultudadır: anne sevgisiyle çevrelenen

yaşama umudu. Bu iletiler roman kurgusu içerisine sindirilmiş, Fadiş'in hüznünün dağılmasında en büyük etken olmuştur.

Küçük Prens'te ileti tek bir tümceyle şöyle özetlenebilir: Gerçek, yalnız gönül gözüyle görülebilir. Sevgi ve dostluk kavramları boyutunda, insanları tanıyabilmenin somutladığı bu romanında Saint-Exupéry'nin, üzerinde durduğu tek konu budur. "Güzelsiniz, ama anlamazsınız, dedi onlara. Kim canını verir sizin için? Tabi, benim gülümü de sıradan bir yolcu görse, tıpkı sizin gibi bir gül sanır. Oysa bir başına, hepinizden daha değerlidir, çünkü benim suladığım çiçektir o. Çünkü onu fanusla örttüm ben. Çünkü bir paravana ile korudum onu rüzgârdan. Çünkü üzerindeki tırtılları öldürdüm. (Kelebek olsunlar diye iki üç tanesi hariç). Yakınmalarını, övünmelerini, hatta bazen da suskunluklarını dinledim. Çünkü o benim gülümdür…" (Küçük Prens, s. 70). "Gülümü değerli yapan ona ayırdığım zamandır." (Küçük Prens, s. 72). Eğitbilimsel açıdan Küçük Prens'te "sevginin emek olduğu vurgulanır." Alıntıda ifade edildiği gibi yeryüzünde milyonlarca gül olabilir ancak Küçük Prens'in gülü başkadır. Çünkü ona emek vermiştir. Çünkü gülünden o sorumludur. "Bir yıldızdaki bir çiçeği seviyorsan, geceleri gökyüzüne bakmak ne güzeldir. Bütün yıldızlar çiçek açar o zaman"(Küçük Prens, s. 84). Tıpkı çocuğumuzun, sevgilimizin, anne-babamızın, hatta bir eşyamızın bile bizim için ne kadar özel olduğu gibi. Çünkü o bizimdir. Az ya da çok bir şeyler paylaşmışızdır onunla. Oysa onun gibi milyonlarcası vardır, her gün etrafımızda benzerlerini görürüz ama onun kadar değerli değildir bizim için. İşte Küçük Prens sayesinde sevginin emek olduğu vurgusu yapılır.

Ancak bunun yanında emek verildiği ölçüde sevginin yaşayabileceği ve değer kazanabileceği gerçeğinin unutulmaması gerektiği gibi yan düşünceler de göze çarpmaktadır. İnsan asla tam anlamıyla özgür değildir. "Ona göre, insan alabildiğine hür değildir. Hürriyet, sorumluluk duygusuyla bir görev almak, bir gaye uğrunda kendini ve engelleri aşa aşa başarıya ulaşmak ve bu başarıya yenilerini katmakla mümkündür" (Göker, 1972: 110-111). Günümüz insanı ise bu yaratma özelliğini kullanmak yerine, kendisine dayatılanı alır ve sonunda "kendi seçimini" yaptığını sanır. Oysa kendisine dayatılanı zorunlu olarak alır ve bunu kendi seçtiğini sanmaktadır. Hayallerimiz kadar yaşarız. Her şey bir insanı sevmekle başlar.

"-Buralılar, aynı bahçeye beş bin gül dikiyorlar da aradıklarını yine de bulamıyorlar…

-Ama aradıkları, aslında tek bir gülde veya biraz suda bulunabilir.

-Öyle, dedim.

Küçük Prens: -Gözler kördür. Kalp ile aramalı, dedi"(Küçük Prens, s. 79). Kitapta yer alan bu ifadeler en can alıcı görüşlerdir. Bir anlamda kitabın özeti diyebiliriz. Çocuğa bu duyguların kazandırılabilmesi yaşam boyu mutlu ve anlamlı bir hayatı getirecektir.

4. 4. Uzam

Fadiş Anadolu'da doğar ve büyür. Önce köy yaşamı, kısa bir süre İstanbul ve sonra tekrar köye dönüş. Fadiş sürekli farklı kasabalarda yaşamış ve büyüme süreci bu kasabalarda geçmiştir. Eserde birçok uzam karşımıza çıkmaktadır. Toroslu Kasabası, İstanbul, Tanardı, Örenköy. Fadiş alışık olduğu köy ve kasabalarda yaşamını kolay sürdürür. Yalnızca İstanbul'da sıkıntı çeker. O da ev sahiplerinin kendisine kötü davranmasından kaynaklanır. Fadiş çevreyle yaşadığı sorunların çaresini yine anne sevgisi, gelecek umudu ve yaşama sevincinde bulur.

Küçük Prens'in yazarı rahat, mutlu bir çocukluk ancak yorucu ve zor bir iş yaşamına sahip olmuştur. Sırf bu yüzden belki de başı ne zaman sıkışsa o çocukluk yıllarına sığınmıştır. Exupéry iş yaşamının en kötü günlerinde o güç anlarda kendini anılarına bırakır ve çocukluk anılarıyla avunur. Bu anıların düşle, anılarla sarmalanmış yapısı yazarın daima sığınacağı bir liman olmuştur yaşamı boyunca. "Saint-Exupéry sadece annesine değil, çocukluğa, onun derin izlenimlerine ömür boyunca sıkı sıkıya bağlı kalmış bir yazar"dır (Göker, 1972: 14).

Yazarın yaşamında ev uzam olarak hep önemli bir yer olmuştur. "Ah! Bir evin en güzel tarafı, hiçbir zaman sizi barındırmasında, ısıtmasında, ya da duvarlarının sizin olmasında değil, içimize tatlı şeyleri yavaş yavaş sindirmiş olmasında, kalbimizin derinliğinde, rüyaların kaynak suları gibi çıktığı o karanlık kütleye şekil vermiş olmasındadır" (Terre des hommes, 1959: 179) der.

Exupéry, 1923 yılında meslek olarak seçtiği pilotlukla ilgili bir iş bulana kadar maddi sorunlarla uğraşır. Bir zevk olarak başlayan pilotluk bir tutkuya dönüşür. Ona göre, "yaşamak, insanın kendisini aşan gayeler uğruna, devamlı olarak yeni şekil almasından

ibarettir" (Göker, 1972: 69). Gece karanlığında uçarken Saint-Exupéry yıldızlarla konuşur onlarla insan yaşantısı arasında bağ kurar. Lettre à un otage'da Exupéry şöyle der: "Sahra elbette göz alabildiğine yeknesak kumdan başka bir şey vermez. Daha doğrusu, kumullar orada az olduğu için, çakıllı bir kumsal görüntüsü verir. İnsan orada, devamlı can sıkıntısının değişik hallerine doyar" (1959: 29). Her bir yıldızın görevi vardır. Exupéry ordan oraya savururken çöl kimi zaman bir pusula kimi zamansa bir sığınaktır çoğunlukla yalnız yaşamında. Ancak ilginçtir çöl onun için yalnızlık ve yoksunluk değil, insanın gözle görülmeyenleri aradığı bir varlıktır. O yüzden anlamlı ve zengindir. Çöldeki sessizliği tekdüze değil aksine her an bir şeylerden haber veren bir varlık olarak görür (Göker, 1972: 29). Buradaki yaşantısı dostluk ve dayanışma veya meslektaşların ölümü gibi kimi kavramları veya durumları çağrıştırır. Terres des hommes'da dediği gibi "…yeryüzü hem boş, hem zengindir" (s. 157-158). Çöl, Sahra uzun zaman kaldığından olsa gerek düşüncelerinin yeşerdiği yer olmuştur.

4. 5. Karakterler

Fadiş'te başkahraman Fadiş'tir. Yan kişiler Fadiş'in annnesi Cemile, babası Kamil Bey, Fadiş'e bakan Hafize Nine, Fadiş'in amcası ve yengesi, Zehra Kadın, kocası ve oğulları Hasan, Fadiş'i Zehra Kadın'a götüren Ali Kadir ve diğer karakterlerdir.

Fadiş romanda davranış ve eylemleriyle geliştirilmiştir. Aynı şekilde devingen ve açık bir yapıya sahiptir. Bu değişim sırasında gerçeklik, hayattan alınmışlık etkisini yitirmemektedir. Zaten Gülten Dayıoğlu toplumsal hayatı yansıtan romanlarında gerçekçidir.

Kitabı okuyan çocuk rahatlıkla Fadiş'i anlayabilir. Karakter zaten bir çocuk olduğundan okurla yaşamları bir noktada kesişebilir. Bu yüzden duygu ve düşüncelerde ortak noktalar bulunabilir. Fadiş'in karakter özelliklerinden en belirgin olan anne sevgisi, her çocuğun yüreğinde vardır.

Saint-Exupéry yapıtlarında olay kahramanlarının isimleri çoğunlukla özgün biçimiyle korunmuştur. Kendisi ve çevresindekilerin yaşamını aracısız ve tüm çıplaklığıyla anlatır. Küçük Prens çocuğun evrenine girerek büyüklerin dünyalarını açığa vuran bir başyapıttır. Küçük Prens yaşamı sorgulayan bir çocuğa özgü her tür olumlu ve olumsuz özellikleri içinde barındıran, devamlı soru soran, evreni tanımaya çalışan, meraklı, imgelem gücü gelişmiş, sarışın, garip görünüşlü bir çocuktur. "Çocukluğu, hayat denen bütün içinde anlamak gerekir" (Göker, 1972: 71). Onun içindir ki olaylar Küçük Prens'in etrafında gelişirken o yaşamı sorgular/ sorgulattırır. Ancak bu sorgulamayı akılla değil yüreğiyle yaptırır. Zaten "ona göre, eser meydana getirmek aklın değil ruhun harcıdır" (Göker, 1972: 110). İç dünyamızda olanlar davranışların belirleyicisidir. Küçük Pres'te tilki "insan ancak kalbiyle iyi görür" derken bunu açıkça doğrular.

Pilot ve Küçük Prens Sahra Çölü'nde ortak yazgılarının birleştirdiği yerde karşılaşırlar. İkisi de yalnızdır. Yalnızlık için yazar Terre des Hommes'da şöyle diyor "Ama yalnızlığı bilirim. Üç senelik çöl hayatı onun tadını bana iyi öğretti" (1959: 186). Bu iki yalnız kişi "ömürleri boyunca arayıp da hiç karşılaşmadığı, "gönlünce konuşacağı", "gerçeğin mayasını görebilen", "yürekten sevmeyi bilen" , "gönül bağı kuracağı" bir insana ve dostluğa -çölün kuraklığı kadar- susamış kişilerdir" (Yetişken, 2006: 316). Pilot, anlatıcı rolündedir. Küçük Prens'le tanıştıktan sonra kendi içindeki çocuğu arayan ve Küçük Prens'e yardımcı olmaya çalışan bir kahramandır.

Yaşam karşısında duruşları farklı olsa da pilot da Küçük Prens de dostluk ve sevgiden başka bir şey aramazlar. Pilot ömrünce kendini anlayan/ anlayabilecek birini arar durur. Görünenin içindekini resmetme yeteneği 'büyükler' tarafından örselenen pilot hep büyükler gibi olma kaygısı yaşar. Bu onu öylesine kaygılandırır ki tüm ümitleri yıkılır, beklentileri azalır. Küçük Prens dost edinme ve anlamlı ilişkiler yaşamak için çıktığı yolculuğunun sonunda kendini yıldızının izdüşümüne yakın bir nokta olan Dünya'da bulur.

Diğer kahramanlar ise söyledir:

Kral, hükmetme sevdası içinde olan ve her şeyi yönettiğini zanneden biridir.

Yaşamı hesap işlerinden ibaret olan iş adamı hiçbir düşü olmayan, yaşamda amacı bulunmayan biridir. Tek düşüncesi daha çok yıldız sahibi olmaktır.

Ayyaş, çok içtiğinden utanır ve utandığını unutmak için içer.

Görevi fener yakıp söndürmek olan Fenercinin tek kaygısı yönetmeliklere harfiyen uymaya çalışmaktır. "Sadece, Kuzey Kutbu'nun biricik fenerinin fenercisi ile onun meslektaşı Güney Kutbu'nun biricik fenerinin fenercisi gevşek ve avare bir hayat sürerlerdi; yılda iki kere iş düşerdi onlara"(Küçük Prens, s. 56). Alıntıda

da görüldüğü gibi kitapta bilimsel gerçekliği ispatlanmış bilgiler, kitabın içeriğine ve anlatıcının kullandığı biçeme yedirilerek sunulur. Bu durum çocuktaki bilgi edinme sürecine olumlu katkılar sağlamaktadır.

İhtiyar coğrafyacı, gezegeninde otururarak kâşifler aracılığıyla, tüm coğrafi yerleri not eden adamdır.

Övülmek için yaşayan biri olan kendini beğenmiş adamın tek derdi kendisine hayran olan insanlar görmektir. Bu kişilerin uğraşları ve meslekleri düşünüldüğünde hepsinde ortak bir iletinin gizli olduğu görülür. "Bir mesleğin büyüklüğü, belki her şeyden önce, insanları kaynaştırmaktır. Gerçek olan tek ihtişam vardır, o da insanlık ilişkilerinin ihtişamı" (Terres des hommes, s. 158).

Ayrıca tilki, yılan, çiçek, makasçı da kitaptaki diğer karakterlerdir. Küçük Prens'in iletişim kurduğu ilk varlıklar bitkilerdir. O bitkinin oluşum dilinden söz eder. Tohumun toprağa atılması, belirli bir ısıyı bulduktan sonra çatlayıp hayat bulması, kimilerinin gül olup kimilerinin diken olması insan hayatının bitkiye benzediğine işaret etmek için anlatılmaktadır. Antoine, La Môle şatosunda Paula adındaki Avusturyalı mürebbiyesiyle geçirdiği günlerde onun anlattığı masalları bile kendince değiştirmek ya da fil, aslan, maymun olduğu zamanlar Paula'nın ne yaptığını anlamasını istemesi ta çocukluk yıllarının bir alışkanlığıdır (Terre des hommes, 1959: 179). Çocukluğunda Paula'nın anlattığı peri masallarındaki o büyüleyici ve gizemli dünya yaşamını doğrudan eserlerinde yansıtan Antoine'ın kaleminde can bulur. İnsanlar yanında kitabında hayvanları ve bitkileri de konuşturan yazar bu dünyanın sadece insana ait olmadığını bir kez daha bu yolla vurgular.

4. 6. Dil ve Anlatım

Küçük Prens çeviri bir eser olduğundan farklı yayınevlerince yapılan baskıları yönünden incelenebilir. Bazı çevirilerinde özgün metne bağlı kalma endişesi ile birebir çeviri yapılmış olması bazı bölümlerde zaman zaman Türkçe açısından anlamsız tümceler ortaya çıkartmış ve bu da düşüncede kopukluklar oluşturmuştur. Kimi çevirilerde yazım yanlışları göze çarpmaktadır. Kitabın belirli kısımları farklı yayınevlerince değişik şekillerde ele alınmıştır. Küçük Prens imgelemle yüklüdür ve tümceler anlamlarını geniş bağlamlar içerisinde bulurlar. Örneğin her gezegenin ve gezegende bulunan karakterin belli bir dili ve vermek istediği farklı iletisi vardır. Küçük Prens gezegeninin üstüne çıkıp evreni izlemektedir ve ona uygun, insanı aşan bir dil kullanma arzusundadır. Küçük Prens insan dilinin üstüne çıkılma nedenini şöyle açıklar: "Kelimeler yalan söylüyor. İnsan bu gerçeklere kalbi ile baktığı zaman görür. Çünkü gerçeğin mayası gözle görülmez" (Küçük Prens, s. 76).

Eserin ilk bölümünde sözel dil eleştirilmektedir. Çünkü insanlar resim veya özgün dili bırakıp, karmaşık, anlaşılması zor olan dilleri kullanmaktadır. "Büyükler boa yılanlarını içten ve dıştan gösteren resimleri bırakıp tarih, coğrafya, aritmetik ve dilbilgisiyle ilgilenmemi öğütlediler" (Küçük Prens, s. 8). Bu durum bir anlamda yetişkinlerin dünyayı ne kadar nicel algıladıklarını da göstermektedir. Yetişkinlere yönelik eleştirilerden biri de şu şekildedir: "Büyükler asıl sorulacak şeyleri sormazlar, sesi nasılmış, hangi oyunları severmiş, kelebek biriktirir miymiş, sormazlar bile." "Kaç yaşında?" derler, "Kaç kardeşi var? Kaç kilo? Babası kaç para kazanıyor?" (Küçük Prens, s. 22). Bu yolla yetişkinlerin dünyayı algılama şekillerindeki sıradanlığı, maddi ve somut değerlerin onların hayatlarındaki önemini bir kez daha anlatır. Bu tümceler insana ait asıl özelliklerin yine insanlarca önemsiz bulunmasına karşı tepkidir. İnsanı insan yapan öz değerlerinin dikkate bile alınmaması bunun yerine niceliksel değerlerin öne çıkarılmasının eleştirisidir.

Eserde büyüklerin, çocukların anladığı dili konuşmadıkları halde çocukların onları hoş görmeleri gerektiği vurgulanır. Bunun için anlatıcı hikâyesine masal diliyle başlar. "Evvel zaman içinde bir Küçük Prens varmış. Kendinden bir parmak büyük bir gezegende oturur, hep bir arkadaş ararmış…"(Küçük Prens, s. 23). Bu hikâyenin bir yetişkin kafasıyla yazıldığında büyük olasılıkla bu şekilde başlayacağını ve bunun da çocuklar tarafından asla doğru karşılanmayacağı vurgulanır.

Anlatıcı, insanların asıl evrenin üst dilini anlaması gerektiğini ve onu anladıktan sonra alt dillerin faydası olacağını ortaya koyar. İnsan önce evrende var olan güzelliklerin doğal dilini görmeli, düşünmeli ve algılamalıdır sonra da bu sistemler dengesinden kendine bir anlam çıkarmalıdır. Birey bu dili kullanırsa, sorunları kalmaz, ancak bu evren üst dilini anlamazsa çıkmaza girer. Bu durum romanda şu saptamayla kesinlenir. "Bir gezegen görmüştüm, kırmızı suratlı biri yaşıyordu orada. Bir kerecik olsun çiçek koklamamış, hiç yıldız görmemiş, hiç kimseyi sevmemiş. Sayıları toplamaktan başka bir şey yapmamış hayatında. Yine de bütün gün senin gibi

'Önemli bir adamım ben, ciddi bir adamım!' der dururdu. Gururundan yanına varılmazdı. Ama adam değil mantarın tekiydi"(Küçük Prens, s. 34).

Yazar eserde bitkiler ile konuşmakta veya onların durumunu yorumlamaktadır. Küçük Prensin bir çiçeği vardır; onu her yerde gözlemler ve onun hakkında yorum yapar. O, çiçeğin oluşum dilinin olağanüstü güzel olduğunu ve birçok güzellik sırrını içinde sakladığını söylemektedir. Onun tohumunu, yapraklarının açmasını, çiçeklerini, kokusunu, şeklini, iç ve dış güzelliğini açıklar. "Öyle herkesin bildiği gelincikler gibi buruşuk giysilerle çıkmak istemiyordu ortalığa. Göz alıcı güzelliğini eksiksiz sunmak istiyordu"(Küçük Prens, s. 37) diye tanımlar çiçeğini. Çiçekler sadece koklanmak ve güzelliği izlenmek için değildir. Onun ötesini görmek gerekir. Bunun sözünü etmek değil onu birebir yaşamak gerekir. Bu durum romanda şu sözlerle açıklanır. "Zaten ben hiçbir şeyin gerçeğine varamadım, şimdiye kadar. Yargılarımı sözlere değil davranışlara göre ayarlamalıydım. İşte ne güzel koku ve ışık saçıyordu bana. Onu yüzüstü bırakmam yakışık alır mıydı? Suçsuz zavallı hesaplarının ardındaki inceliği kestirmeliydim"(Küçük Prens, s. 42).

Yazara göre insanlar sadece sözel olana yani konuşana önem verirler. Bu da insanın evrende kendisinden başka diğer canlıları yok saydığı anlamına gelir. Evrende sadece insanlar yaşamazlar, bunun dışında diğer varlıklar da vardır. İnsan onların dilini anlamak zorundadır. Örneğin tüm canlı varlıkların aralarında iletişimleri vardır. Bu canlıların kendi aralarında gönderdikleri sinyaller, sesler veya işaretler, davranış ve tutumlar onların kendi dillerini oluşturur. Ayrıca tüm canlıların iletişim modelleri birbiriyle bağlantılıdır. Çünkü bütün varlıklar aynı evreni paylaşırlar.

5. FADİŞ VE KÜÇÜK PRENS'İN EĞİTSEL ÖZELLİKLERİ

Fadiş baştan sona tutarlılık içerisindedir. Kitap, Anadolu halk yaşamından kesitler sunar. Erkek egemen bir yapı sergilenir ancak doğrudan eleştirilmez. Kamil Bey'in yaptığı kötülükler, Fadiş'i dövmesi, kendine eş tutması gibi davranışlar kınanmaz ancak sezdirimsel yoldan okuyucuya yansıtılır. Bu yapılırken bu davranışların onaylandığı da söylenemez. Kitap, sosyal hayatın bir aynası olarak var olanı yansıtır yalnızca. Bunun yanında kitapta siyasi ya da dini bir telkinin olmadığını da belirtmekte yarar vardır.

Küçük Prens dış görüntünün altında Saint-Exupéry'nin kendisinin ve yaşamının izlerini taşır. Bu roman bir anlamda yazarın yeryüzündeki portresidir. Küçük Prens yetişkinlere yönelik yazılmış bir çocuk hikâyesidir çünkü. Yazar, kitabı için şöyle der: Bu kitabı büyük bir kişiye ithaf ettiğim için çocukların bağışlamasını dilerim. "İnsanların pek çoğu "büyükler" gibi yaşar. Kendini bilmeden, böyle olduğu için de yalnız kendiyle ilgileniyor olmanın ötesine geçip de bir başkaya, başkasına ulaşamadan yaşar gider" (Yetişken, 2006: 322). Çocukluk yılları tatlı ve başıboştur. Sorumluluk duygusu, mesleğe, ödeve bağlılık ve arkadaşlık tüm yaşamında olduğu gibi yapıtlarına da yansır. Küçük Antoine hasta numarası yaparak kaçtığı o sıkıcı dilbilgisi dersini bile diğerleri için zil çaldığında özlediğini itiraf eder. Çocukluk için Antoine de Saint-Exupéry Pilote de Guerres isimli yapıtında şöyle diyor: "Hepimizin girip çıktığı çocukluk denen o geniş arazi! Ben nereden geliyorum? Çocukluğumdan geliyorum. Nasıl bir memlekete aitsem, aynı şekilde çocukluğuma aitim" (1959: 311). Küçük Prens kitapta yaşadığı servüvenlerle belki hepimizin bilmesi gerektiği bir gerçeğe dikkat çeker. Yaşamdaki olumsuzluk ve engeller insanı yeni durumlara uygun biçimde davranmaya itecek ve bu güçlüklerin sonunda insan düzen, uyum ve mutluluğun tadına varabilecektir. "Saint-Exupéry'ye göre yaşamak insanı aşan bir gaye uğrunda insanın 'şekil değiştirmesinden' ibarettir ve fedakârlık ister. Hayat çocukluktan başlamak suretiyle devamlı kendini yeniler ve 'tamamlar' " (Göker, 1972: 109). Mutluluk onu arayıp bulmakla olası olur. Bunun yolu da engelleri aşma, savaşım verme ve yeterince sabırlı olmadan geçer.

Saint-Exupéry yaşama anlam veren ilk ve en önemli duygunun sorumluluk olduğuna inanır. Bu duygu yoğun biçimde Küçük Prens'te yer alır. Var olmak sorumluluk duygusunun olması ve paylaşılmasıdır. Ortak bir işte sorumluk almak, birbirine tam bağlılığın ifadesi olmaktadır. Sorumluluk denince insan sadece kendisinden değil, başkalarından da sorumlu olacaktır (Estang, 1963: 193). O, bu duyguya yalnızlık ve sabır duygularını ekler. İnsan gönül bağıyla ilişki kurduğu her şeyden sorumlu olmalı ve bunun için emek harcamalıdır. Ona göre insani ilişkilerin temeli akla değil, duygulara göre biçimlenir. İlk görüşte insanlar hakkında yargıya vardığımız ve adını "ilk izlenim" koyduğumuz o duygulanım da düşüncelerle değil duygularla, hissedişle açıklanır. "Saint-Exupéry'e göre, insan gerçeğe akıl ve mantık yoluyla değil, iç âlemin aracılığıyla erer" (Göker, 1972: 94).

İnsan dünyada değişmeden öylece durağan kalamaz. İnsan ilişkilerine farklı bir bakışla yaklaşan Saint-Exupéry onları aralarındaki farklılıkların benzer kıldığına, birbirine yakınlaştırdığına inanır. "…İnsan uçak için hayatını tehlikeye koymaz, köylü de hiçbir zaman sapanı için çift sürmez" (Terres des hommes, 1959: 237). Uçmak için uçak onun için bir amaç değil bir araç olmuştur her zaman. Bu nesnenin varlığından çok onun anlamının sorgulanmasıdır. Eşya değil onunla insanın kurduğu ilişki önemlidir. Nesnelere anlam kazandıran bulunuşları (varlıkları) değil, onların işlevselliği, insanla olan bağlarıdır. İlişki kurmak ortak bir paydada buluşmak ve paylaşmaktan geçer. Bu alegorik bir şekilde de romanda dile getirilir. Ne yazık ki insanların çoğunluğu bencildir ve yeryüzünde her şeyin kendileri için var olduğunu ve kendileri dışındakilerin bağımsız bir yaşamı olamayacağı düşüncesindedirler. Aslında evrensel düşünce bazında baktığımızda, evrende çok küçük bir yer kaplamaktayız. Ama yine de dünyaya yapacağımız bu katkının değeri ölçülemez. Kitap yetişkinlerin yaşama dair olumsuz düşüncelerden arınamamasını eleştirmektedir.

Saint-Exupéry 1926'da Toulouse'da "Latécoère Hava Yolları" şirketine pilot olarak girer ve Toulouse-Dakar hattında çalışır. Kimi zaman hangarlarda çalışır kimi zaman da uçar. Burada yaşadıkları özellikle Vol de Nuit ve Terres des Hommes isimli eserlerinin doğmasına vesile olacaktır. Bu şirketlerde çalışırken edindiği ve kişiliğinde derin izler bırakan arakadaşları eserlerinde sıklıkla yer bulacaktır. Arkadaşlık ve dostluk onun eserlerinde baskın olarak yer alan konudur. "Su gönlü de serinletebilir" (Küçük Prens, s. 102) diyen Küçük Prens dostluk, sevgi, gönül bağı kurma, sevdiği varlıktan sorumlu olma gibi pek çok şeyi bu yolculukta öğrenir. Bu kavramlar büyük tehlikelere karşın pilotluğu seçmesinde Saint-Exupéry için büyük oranda etken olmuştur. Ona göre en yüce, en onurlu davranış insana hizmet etmekle aynı anlamı taşır. Dostluk aynı yöne birlikte bakabilmek, kusurları görmezden gelebilmektir. Doğal yaşantının önemi ve hayatı sevme "Sevdiğiniz çiçek milyonlarca yıldızdan birinde bile bulunsa, yıldızlara bakmak mutluluğumuz için yeterlidir" denilerek vurgulanır.

6. SONUÇ

Düş kurmak, çocuğun en doğal eylemlerinden biridir. Biyolojik olarak dünya algısı tam olarak gelişene kadar çocuk evreninde düş ve gerçek karıştırılır. Bu evrende nesne ve insanlar imgelemle anlamlandırılır. Dünyayı algılamada düş kurma, çocuğun yaratıcılığını, yaşam deneyimlerini artıran ve dünyasını zenginleştiren bir işleve sahiptir. Bu güç çocuğun gerçekle bağlantısını sağlam bir şekilde kurmasında çok etkilidir. Çocuğun düş gücünün geliştirilmesi çocuk eğitiminin öncelikli hedeflerindendir. Küçük Prens'te, hayal kurmanın ve hayalinde güzellikler oluşturmanın da üzerinde durulmuştur. Böyelece hikâye fantastik bir eser halini almıştır. Olağanüstü yer, zaman ve kişi ile gerçek olaylardan söz edilmektedir. Olağanüstü bir kahraman seçilmiştir. Bu anlatım biçimine düşsel çizimler de eklenerek içerik ile biçim bütünlüğü sağlanmıştır. Örneğin, ilk bölümde koyun resmi çizilmiş, gerçek koyunmuş gibi olayların içine sokulmuştur. Koyunun gezegendeki çiçekleri yememesi için "Bir tasma çizerim koyunun için. Çiçeğin için de bir çit çizerim sonra…" denilmiştir. (Küçük Prens, s. 36)

Düşsel evrenden mantıklı düşünme yollarına ulaşmanın yolu düş gücünün geliştirmesine bağlıdır. İşte bu yüzden çocuklar için seçilen kitapların çocukların düşlerini harekete geçirecek türden olmaları çok önemlidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, gerek Fadiş'in gerekse Küçük Prens'in bu nitelikleri taşıdıkları görülmektedir. Ancak şunu da belirtmekte yarar vardır ki Küçük Prens çocuğun imgelem gücünü düşle Fadiş ise gerçeklikle zenginleştirmektedir. Küçük Prens gerçekle anlatılması olanaksız olan pek çok durumu düş gücünün sınırlarını zorlayarak anlatır, yeni ufuklar açar. Saint-Exupéry'nin okurda yaratmak istediği etki de budur aslında. Okurun özellikle de çocukların gerçek yaşamdaki deneyimsizliklerini düşsel evrende gerçekleştirmeleri ve toplumsal bir bakış açısı oluşturmalarıdır. Kitapta yapılan göndermelerin temel amaçları da eğitsellik işlevleri de budur. Saint-Exupéry düşsel bir evrende kişi ve olaylardan söz ederek bunu yaparken Dayıoğlu somut yaşam gerçeklerini ve gerçeklik izlenimi ağır basan deneyimlerle çocuğa iyi ve kötünün anlatılabileceği vurgularlar.

Okurun derinlikli düşünmesi ve çok yönlü bakış açısı kazanması çocuk yazını ürünlerinin en önemli eğitbilimsel amaçlarındandır. Yazar bu amacını yapıtında kullandığı eğitbilimsel göstergelerle oluşturduğu örgütlü anlatım birimleriyle gerçekleştirir. Fadiş'te eğitbilimsel göstergeler tüm güçlüklere karşın yaşam karşısında direnmek, güçlü durmak ve kararlılığını sürdürmektir. Küçük Prens'te

eğitbilimsel göstergeler ise çocuğun evrenine girmek, büyüklerin dünyalarını sergilemek ve son olarak da sevginin emek olduğunu vurgulamak çevreninde gelişir.

Fadiş, erdem, dürüstlük ve haksızlıklara karşı direnme gibi davranış modellerini kasaba ve kent yaşamına özgü kimi düşünce sistemi ve değer yargılarını toplumsal gerçeklikle okura aktarır. Fadiş kendisi için anlamlı olan şeyi gerçekten isteyerek var olmasının bilincine ulaşan çocuk bedeninde bir 'yetişkin'dir. Yalnızca çocukların değil, yetişkin okurların da ilgisini çeken Küçük Prens, eğitsel bağlamda içerdiği düzenceleri açısından değerlendirildiğinde, gerek dilbilimsel, gerek Fransızca öğretiminde, gerekse felsefi düşünceyi güçlendirmesiyle sezgisel düzeyde eğitseldir. Burada da kahraman bir çocuk ve anlatıcıdır. Ancak kitabın başından sonuna değin Küçük Prens çocuk kalır ve kendi dünyasından 'yetişkinlerin' dünyasına bakar. Küçük Prens'in bir eleştirisi de yaşamı kurallar, yönetmelikler ve yasalar ile sıkıştıran, kısıtlayan anlayışadır. Ona göre yönetmelikler, yasalar insan yaşamını sınırlayan durumlardır ve bunlardan kurtulmak gerekir.

"Günaydın. Fenerini niçin söndürdün?-Yönetmelik böyle. Günaydın.-Nasıl?-Yönetmeliğe göre fenerimi söndürüyorum. İyi akşamlar. Fenerini yeniden yaktı.-peki neden yine yaktın?-Yönetmelik böyle.-Anlayamıyorum.-Anlayacak bir şey yok ki, dedi bekçi, yönetmelik yönetmeliktir" (Küçük Prens, s. 62).

Eserde daha sonra coğrafya dilinden söz edilerek dağlar, denizler, ırmaklar ve çöllerin doğal yapıları anlatılır. Örneğin coğrafî göstergelerin kalıcı olduğunu ve hiç değişmediğini vurgulayan tümcelere yer verilir. Sular hep saydam ve mavidir. Dağlar hep yüksektir. Çöl sessiz ve kumludur. Yazarımızın da üzerinde durduğu gibi çocukların yetenekleri, merakları ve heyecanları genellikle toplumun beklentileri yüzünden köreltilir. Çocukları yetişkinlerden ayıran en önemli özelliklerden biri de imgelem gücü ve buna koşut olarak gelişen yaratıcılıklarıdır. Yetişkinler bu özelliklerini çok gerilerde bırakmışlardır. Çocuklarımızın bu özelliklerini zenginleştirmek yerine, onları ısrarla düş ve yaratıcılıktan uzak tekdüze bir yaşamın mutsuz insanları yapmaya çalışıyoruz.

Çocuk duyarlılığını yine çocuğa özgü bir yolla anlatan bu iki roman insanların bağ kurması gerektiği ve birbirlerine gereksinimleri olduğunu belirtir. Kitapta sıklıkla yetişkinlere yönelik eleştiriler vardır. Bu durum çocuk yazını açısından, çocukları kitaba bağlayabilecek önemli özelliklerdendir.

"Biraz akıllı gözüken biriyle karşılaştığımda, hep yanımda taşıdığım 1 numaralı resmimi çıkarır gösterirdim. Gerçekten kavrayışlı mı değil mi, anlamak isterdim. Cevap, aynı: "Şapka!" O zaman ne boa yılanlarından, ne balta girmemiş ormanlardan, ne de yıldızlardan söz ederdim. Ben de onun gibi briçten, golften, siyasetten ve kravatlardan konuşurdum. O büyük adam da, böyle aklı başında biriyle tanıştığına çok memnun olurdu"(Küçük Prens, s. 9). Hâlâ içindeki yaratıcı çocuğu yaşatmayı amaç edinen yazar, içindeki çocuğu çoktan toprağa gömmüş olan yetişkinlere ve onların boş, sığ yaşantılarına yönelik yoğun bir eleştiride bulunur.

Aslında bu durum günümüz insanının öyküsüdür. Her türlü kitle iletişim aracının kullanıldığı bu zamanda, iletişim sıkıntısı çekilmektedir. Herkes birbirine yabancılaşmıştır. Dostluklar tükenmiş, yerini çıkar ilişkilerine terk etmiştir.

Notlar

(1) Gülten Dayıoğlu, Fadiş, Altın Çocuk Kitapları, İstanbul 2005, 34. baskı.

(2) Antoine de Saint-Exupery, Küçük Prens, (Çev. Tomris Uyar), Can Yayınları, İstanbul 1995, 10. baskı.

(3) "Bu gezegencik teleskopla, sadece bir Türk astronomi bilgini tarafından görülmüştü. O zaman, bu bilgin, buluşunu Uluslar arası Astronomi Kongresi'nde çıkıp büyük bir başarıyla açıklamıştı ama elbisesi yüzünden söylediklerine kimse inanmamıştı. Büyükler böyledir. B612 gezegenciğinin üne kavuşması için mutlu bir şey oldu: bir Türk diktatör, halkını, ölümle tehdit ederek, Avrupalılar gibi giyinmeye mecbur etti. Astronomi bilgini de gösterisini, 1920 yılında, çok şık elbiseler içinde tekrarladı. Bu defa, görüşlerine herkes katıldı"(Küçük Prens, s. 16). Kitapta yer alan bu satırlar kitabın ülkemizde uzun süre sansüre uğramasına sebep olmuştur. Çünkü bu anlatımlarda geçen Türk diktatörü söyleminin Atatürk için kullanıldığı ve bunun kabul edilemez olduğu düşüncesi baskın olmuştur. Bilindiği gibi Atatürk devrimlerinden birisi de Şapka ve Kıyafet Devrimi'dir. 25 Kasım 1925 tarihli meclis kararıyla yürürlüğe girmiş bu yasa herkesin bilgisi dâhilinde olan böyle bir yeniliğe neden gerek duyulduğunu da açıklar.

Yazarın söz ettiği 1920 yıllarında böyle bir durumun söz konusu olamayacağı açıktır. Zira ülkemiz kurtuluş mücadelesi içindedir. İçinde yer alan bu ifadeler yüzünden yapıt 2005 yılında 100 Temel Eser arasından çıkarılmıştır. Ancak kitapta geçen bu bölüm için göz önünde tutulması gereken bir başka nokta daha vardır. Türk astronomi bilgininin bilim adına yaptığı bu önemli buluşu sadece başındaki fese ve doğulu kıyafetlerine bakarak ciddiye alınmayan ve ilerleyen yıllarda kıyafetinin değişmesiyle tekrar bilim kongresinde konuşan bilginin onay görmesi, Avrupalıların şekilciliğini göstermektedir. Aslında yazarın vurgu yapmak istediği ve asıl önem verdiği noktanın bu olduğu görüşündeyiz. Yazar, yetişkinlerin emeğe ve bilime değil şekle ve gösterişe değer verdiğinin ironik biçimde eleştirisidir.

KAYNAKÇA

Dayıoğlu, G. (2005). **Fadiş**. (34. baskı), Altın Çocuk Kitapları, İstanbul.

Estang, L. (1963). **Saint-Exupéry par lui-même**, Seuil, Paris.

Gültekin, A. (2006). "Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Eğitimi Neden Gerekli?", **Varlık Dergisi**, 1189, Ekim, Sayı. 10, ss. 27-31.

Göker, C. (1972). **Antoine de Saint-Exupéry'de İnsanların Dünyası**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları: No.228, Ankara.

Saint-Exupéry, Antoine de. (1959). **Oeuvres (Préface de Roger Caillois) (Courrier Sud Vol de Nuit-Terre des Hommes-Pilote de Guerre- Lettre a un Otage-Le Petit Prince-Citadelle)**, Paris, Gallimard.

Saint-Exupéry, Antoine de. (1963). (Ouvrages de Collaboration de plusieurs auteurs), **Collections Génies et Réalités**, Hachette, Paris.

Saint-Exupery, Antoine de. (1995). **Küçük Prens**. (10.baskı). (Çev. T. Uyar). Can Yayınları, İstanbul.

Sever, S. (2007 a). Çocuk ve Edebiyat, Kök Yayıncılık, Ankara.

Sever, S. (2007 b). "Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır?" **II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Yetişken, H. (2006). "Küçük Prens ve İnsan İçin Üç Farklı Yaşama Tarzı" **Frankofoni 18**, Bizim Büro, Ankara, ss. 311-333.